

Japonya'nın Ortadoğu Politikası

Ali Ayata*

Giriş

Atom bombalarının kullanılmasının ardından savaştan yenilmiş olarak çıkan Japonya, İkinci Dünya Savaşı sonrası dönemde ABD politikalarına meydan okumamaya çalışmıştır. ABD yanlısı politika izlemeyi bir zorunluluk olarak görmüş; hatta güvenliğini ABD'ye emanet etmek zorunda kalmıştır. Japonya 1973 yılına kadar petrolü, Ortadoğu ülkelerinden değil; daha çok Batılı büyük petrol şirketlerinden almak durumunda kalmıştı. Bu çerçevede Ortadoğu, Japonların uzun süre varlığından dahi yeterince haberdar olmadıkları bir bölgeydi. Bu nedenle bölge ülkeleri ile ilişkileri oldukça sınırlıydı.

1973 Petrol Krizi Japonya için gerçekten çarpıcı bir gelişmeydi. Bu krizin sadece Japonya'nın enerji politikalarında değil; genel dış politikasında ve ABD ile ilişkilerinde de önemli etkileri oldu. Arap ülkeleri bu dönemde Japonya'yı "dost olmayan ülkeler" kategorisine koymuşlardı. Ancak ABD'nin aksine Japon ekonomisinin kırılganlığı fazlaydı; en azından Japonya'nın kendisine bir süre yetecek petrol kaynakları yoktu. İlk olarak Japonya, Arap isteklerine sevimli görünmeye çalıştı ve bölge hakkında bilgi toplamaya başladı. Ardından petrol üreticisi ülkelerle ABD'den bağımsız ekonomik ve siyasî ilişkiler geliştirmeye gayret etti. Petrol alımında büyük şirketlere alternatif kanalları geliştirdi ve bunda başarılı da oldu. Ayrıca petrol fiyatlarındaki yükseliş Japon ekonomisinin yeniden yapılanmasını da sağladı. Yüksek fiyatlarda satılan Japon arabalarından elde edilen gelir, Japonya'ya avantaj sağladı.¹

Petrol krizinden sonra Japonya, sadece ABD'nin tercihlerine göre hareket etmeyerek Ortadoğu ülkeleri ile ilişkilerinde enerji ihtiyaçlarını ön plana aldı. Örneğin, Irak'ta ABD'den farklı aktif bir diplomasi izledi ve Irak'ın

* Yrd. Doç. Dr., Bilecik Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Kamu Yönetimi Bölümü.